

side 174, hvor Stjernegade 16 b er skjult godt i anden spalte. Endelig kan nævnes, at billedteksternes angivelse af husnumre på fotografier med flere bygninger ofte er utilstrækkelig.

Det er særdeles vigtigt, at oplysninger om den historiske og kulturhistoriske værdi, bygningerne i vore byer repræsenterer, bliver gjort let tilgængelige, så de besluttende myndigheder hurtigt kan blive orienteret om evt. ændrings rækkevidde. Lige så vigtigt er det, at de mennesker, der bor i husene, har oplysningerne ved hånden, så de sagligt og veldokumenteret kan øve indflydelse på myndighedernes beslutninger. Bogen om Helsingørs mange bevaringsværdige huse indeholder et væld af oplysninger både om huse, som ofte tidligere har været fremhævet, og om huse, som hidtil ikke er fundet værdige til omtale. Mange af dem står i fare for at blive revet ned, og man må håbe, at fortegningen kan medvirke til at fjerne denne trussel og sikre deres bevaring.

Poul Strømstad

Et kirkesogn bliver til

JØRN JØRGENSEN: TIDERNE SKIFTER. *Kildehistoriske studier over Høm og Vetterslev kirkesognes historie i middelalderen indtil 1574. Med tegninger af Georg Kæstel. Eget forlag, 1973. 151 s. + 4 tvl. 53,60 kr.*

Jørn Jørgensen har i nogle år været sognepræst i Høm-Vetterslev og for fire år siden udgav forfatteren et beskedent skrift: *Hvem var egentlig Sct. Bendt* (1970). Hans nye bog: *Tiderne skifter* kan ikke sammenlignes med hans tidligere lille bog, idet foreliggende publikation er en indgående behandling af den kirkelige udvikling i to midtsjællandske sogne.

Jørgensens nye bog er en personligt skreven bog, som viser, at forfatteren er kritisk over for sit stof, og at han har stor viden og er engageret i det, han skriver om. Der er forskellige måder at vurdere en sognehistorie på. Man kan se på forfatterens tilhørsforhold til den egn, vedkommende skriver om, eller man kan vurdere hans faglige viden, idet man kan undersøge, om der er en sammenhæng mellem de enkelte emner og afsnit, således at bogen kommer til at stå som en organisk helhed. Forfatteren siger selv, at det har ikke været hans hensigt at beskæftige sig »med denne forholdsvis sene tid, måske først og fremmest, fordi man skal have lyttet i mange år for at kunne give blot et nogenlunde dækkende billede af egnen, men også fordi materialet i det hele taget bliver uoverskueligt, når vi kommer så langt op imod vor egen tid.«

Den fjerne fortid har forfatterens interesse, fordi »det er noget ganske særligt at kunne gå helt tilbage i tiden for at se, hvorledes et sogn er opstået, groet frem, haft betydning for omkringliggende byer – og betragte den udvik-

ling, der er foregået gennem tiderne.« Jørgensen har gravet et betydningsfuldt kildemateriale frem, idet han dels har anvendt trykt, dels utrykt materiale. For det utrykte materiales vedkommende har han især anvendt regnskabsbøger fra Rigsarkivet og det sjællandske Landsarkiv. Desuden har han anvendt Ringsted herredsbog og Veterslevs Præstegårds arkiv. Forfatteren, der har opbygget sin bog udelukkende kronologisk, har ønsket at stoppe ved året 1574, da der i det år skete forandringer på det kirkelige område. Den munk eller præst, der tidligere havde måttet ride eller gå fra Ringsted kloster for at betjene de to sogne (Veterslev og Høm) kirkeligt fik nu ordre til at bosætte sig her, hvorved den kirkelige betjening trods alt blev lidt mere effektiv.

Forfatteren fremhæver, at de to sognes historie ikke byder på særlige begivenheder, der har haft betydning for rigshistorien som helhed – ligesom heller ikke de store stridigheder i nationen eller i kirkekampen har sat sig synlige spor i sognenes historie. Jørgensen mener, at disse to sognes historie må være repræsentative for sogne på Sjælland, hvorfor han meget naturligt har ladet kirkehistorien indtage en dominerende plads. I »Et kirkesogn bliver til« forklarer han oprindelsen på de to navne Høm og Veterslev og gør rede for den kirkelige udvikling. Høm kirke blev bygget kort før år 1100, mens Veterslev hører hjemme i en senere periode. Forfatteren springer derefter frem til det fjortende århundrede, hvor han gør en del ud af de personalhistoriske oplysninger vedr. jord- og ejerforhold. Afsnittet er kommet til at virke lidt rodet, idet forfatteren ud fra møntfund, gjort i Høm kirke, forsøger at fortælle lidt om livets gang. Disse fund skulle hellere have været brugt i forbindelse med dateringen af kirkerne og de kirkelige begravelser. Det personalhistoriske følges op i »En ny slægt« og »Basserne kommer«, hvor Jørgensen påviser, at slægten Basse dominerede de to sogne i sidste halvdel af det 15. årh.

De kirkelige emner dominerer som nævnt fra begyndelse til slutning, og der er kommet et grundigt værk ud af det, som vidner om forfatterens interesse for og kendskab til middelalderens kirkehistorie. Fremstillingen er således mere blevet til rigshistorie end lokalhistorie.

Ud fra et lokalhistorisk synspunkt ville bogen have vundet ved at have inddraget flere sider af sognets historie f. eks. landboforhold, handel og næringsveje, folkeminder osv., men måske kommer dette i en næste bog.

Hjejl Resen Steenstrup

Alfred Kaaes sidste sognebog

ALFRED KAAE: STABY SOGN. TIL MINDE OM HERREMÆND, PRÆSTER, GODE KVINDER OG MÆND I SOGNET OG DEM FRA SKEJBY. *Udgivet af det sidste sogneråd i Staby sogn. 1972. 469 s. ill. og 1 kort. Indb. 60 kr.*